

ИЗВЕШТАЈ
од програмскиот надзор (мониторинг) на програмата на
ТРД ТВ АЛФА ДООЕЛ Скопје
емитувана за време на изборната кампања за Претседателските и за
Предвремените парламентарни избори 2014 година
- од 24 март до 25 април 2014 година - Република Македонија
Агенција за аудио и аудиовизуелни
медиумски услуги - СКОПЈЕ

Утврдени прекршувања:

Член 75 став 1 од Изборниот законик

Примено: 09.05.2014			
Орг. единица	Број	Прилог	Вредност
10	26 91/2	1	

Според член 75 став 1 од Изборниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр.: 40/06, 63/08, 136/08, 148/08, 155/08, 44/11, 51/11, 142/12, 31/13, 34/13 и 14/14), радиодифузерите што одлучиле да ги покриваат изборите, се должни тоа да го прават на правичен, на избалансиран и на непристрасен начин во својата вкупна програма.

Во член 75-а став 1 точки а. и б. се утврдени начините на кои радиодифузерите ќе обезбедат избалансирано покривање на изборите во сите облици на изборно медиумско претставување. За избор на претседател на Републиката, избалансирано покривање се обезбедува во согласност со принципот на еднаквост за сите кандидати за претседател и во првиот и во вториот круг од изборите, а за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија - во согласност со принципот на пропорционалност според бројот на потврдени листи на кандидати за пратеници.

Опис на прекршувањето:

Спротивно на член 75 став 1 од Изборниот законик, ТРД ТВ АЛФА ДООЕЛ Скопје не обезбеди избалансирано и непристрасно покривање на изборната кампања на сите учесници во изборниот процес за Претседателските избори, во периодот од 24 март до 25 април, и за Предвремените парламентарни избори, во периодот од 5 до 25 април 2014 година.

Квантивативно, во првиот изборен круг од Претседателските избори, ТВ Алфа не го распореди еднакво информативното време помеѓу четворицата претседателски кандидати: Ѓорѓе Иванов – 28 минути и 28 секунди (кандидат на ВМРО ДПМНЕ и Коалицијата); Стево Пендаровски – 27 минути и 20 секунди (кандидат на СДСМ и Коалицијата); Илјаз Халими – 14 минути и 41 секунда (кандидат на ДПА); Зоран Поповски – 12 минути и 37 секунди (кандидат на ГРОМ). Во овој изборен круг, изборната кампања на опозицискиот кандидат Стево Пендаровски беше врамена во негативен контекст преку редакциските коментари за неговиот самостоен изборен настап, но и во неспособна врска со политичката платформа на СДСМ и Коалицијата.

Квантивативно, ТВ Алфа ни во вториот изборен процес не го почитуваше принципот на еднаквост, со тоа што на Иванов му отстапи – 15 минути и 55 секунди, а на Пендаровски – 9 минути и 42 секунди. Квалитативно, изборниот настап на претседателскиот кандидат Стево Пендаровски и во вториот изборен круг е коментиран негативно.

За Предвремените парламентарни избори, ТВ Алфа не го почитуваше принципот на пропорционалност според бројот на потврдени кандидатски листи за пратеници. Од сите учесници во изборната кампања, најмногу информативно

време е отстапено за активностите на Коалицијата предводена од ВМРО ДПМНЕ – 3 часа 44 минути и 42 секунди, додека од другите учесници во изборниот процес, со потврдени пратенички листи во шест, односно во пет изборни единици, повидлива медиумска присутност добија – СДСМ и Коалицијата – 45 минути и 59 секунди; ДУИ – 19 минути и 8 секунди и ДПА – 13 минути и 9 секунди.

Квалитативно, ТВ Алфа – и визуелно и наративно – покажа експлицитен негативен редакциски став во однос на опозициската опција предводена од СДСМ.

Анализа:

Методолошки напомени:

Согласно Методологијата за мониторинг на изборното медиумско претставување преку радио и телевизиските програмски сервиси за време на изборни процеси (пречистен текст) бр. 01-895/1 од 07.02.2014 година, предмет на мониторинг беше вкупната еmitувана програма на радиодифузерот, а анализата беше фокусирана врз облиците на изборно медиумско претставување - дневно – информативните емисии (вести), посебните информативни емисии жанровски реализирани како интервјуа, дебати или ТВ/радио соочувања, актуелно-информативните програми, актуелно-информативните програми со документаристички пристап и тематските специјализирани информативни програми, како и облиците на директен пристап до избирачите какви што се бесплатното политичко претставување и платеното политичко рекламирање. Исто така, се анализираше содржината и на емисиите што не се поврзани со изборите доколку во нив учествуваат или се појавуваат учесници во изборна кампања и/или претставници на органите на власта, на државните институции и организации и на правните и на другите лица на кои со закон им е доверено вршење јавни овластувања.

Се анализираа две изданија на вести еmitувани меѓу 16:00 и 24:00 часот, во кои има најмногу информации за изборната кампања, односно, конкретно вестите на ТВ Алфа од 18:30 од 22:30 часот. При анализата се користеше техниката анализа на содржина, која дава и квантитативни и квалитативни показатели за медиумското покривање на кампањата за изборите. Освен ова, во случаи кога беше потребно да се изврши подетална квалитативна анализа (на пример за тонот и врамувањето на прилогот) се користеше и дискурзивна анализа. Квантитативниот аспект се однесува на обемот или времето што радиодифузерот го одвојува во вестите за активностите на некој кандидат или учесник во изборна кампања, а квалитативниот на периодот изразен преку начинот на врамување на прилозите или преку 'тонот на известувањето' (позитивен, негативен и неутрален). Другите прашања се однесуваат на: начинот на известување за активностите на органите на власта, објавувањето резултати од испитувања на јавното мислење, одвојувањето и означувањето на коментарите и за евентуалното еmitување 'говор на омраза'.

Квантитативната анализа на избалансираноста во известувањето подразбира мерење и категоризирање (кодирање) на прилозите поврзани со активностите на учесниците во изборната кампања, прилозите за активностите на органите на власта во периодот на изборната кампања, редакциските осврти на изборната кампања, редакциските прилози и кусите коментари за кандидатите, политичките партии или претставниците на власта, прилозите со анкети од испитување на јавно мислење итн. Како основа за оценка на избалансираноста во вестите се земаат пред сè прилозите кои се однесуваат на кампањата - конвенции, митинзи, средби, прес-конференции и сл. Притоа, се

има предвид интензитетот на активностите во рамките на кампањите. Дополнително, како квалитативен аспект на избалансираноста, се мерат и бројот и вкупното времетраење на директните обраќања што радиодифузерот им ги овозможува на учесниците во изборната кампања, на кандидатите или на претставниците на власта.

Во првиот круг од Претседателските избори 2014 година имаше четворица кандидати за претседател и тоа: Ѓорѓе Иванов предложен од 30 пратеника, поддржан од ВМРО ДПМНЕ, Стево Пендаровски предложен од 30 пратеника, поддржан од СДСМ, Илјаз Халими предложен од група избирачи, поддржан од ДПА и Зоран Поповски, предложен од група избирачи поддржан од ГРОМ.

Во вториот круг од Претседателските избори 2014 година имаше двајца кандидати: Ѓорѓе Иванов предложен од 30 пратеника, поддржан од ВМРО ДПМНЕ и Стево Пендаровски предложен од 30 пратеника, поддржан од СДСМ.

Учесници во изборна кампања за Предвремените парламентарни избори 2014 година беа: со потврдени листи за кандидати за сите шест изборни единици на територијата на Република Македонија - Коалицијата предводена од ВМРО ДПМНЕ, Коалицијата предводена од СДСМ, ДУИ, Коалицијата Достоинство за Македонија ДПМНЕ, ВМРО Народна партија, Коалиција ГРОМ, Коалиција за позитивна Македонија и Социјалдемократска партија на Македонија (СДПМ); со потврдени листи за кандидати за пет изборни единици на територијата на Република Македонија – ДПА и Народно движење за Македонија (НДМ), со потврдени листи за кандидати за четири изборни единици на територијата на Република Македонија - Национална демократска преродба (НДП) и Партијата за Европска иднина (ПЕИ); со потврдени листи за кандидати за две изборни единици на територијата на Република Македонија - Партијата за економски промени 21 (ПЕП 21) и со потврдена листа за кандидати за една изборна единица на територијата на Република Македонија - Партијата за демократски просперитет (ПДП).

ПРЕТСЕДАТЕЛСКИ ИЗБОРИ 2014 ГОДИНА

Прв круг од изборната кампања (од 24 март до 11 април)

Дневно-информативни емисии

За анализа се земени изданијата на дневниците од 18:30 и од 22:30 часот, а во периодот од 24 март до 11 април, обемот приложи што се непосредно или посредно мотивирани од изборниот процес, изнесува – 11 часа и 27 минути. Централно место во новинарскиот интерес за известувањето од изборниот процес заземаат различните политички платформи на Коалицијата предводена од ВМРО ДПМНЕ и на опозициската Коалиција предводена од СДСМ. Овој уреднички период, реализиран главно преку вести и класични новинарски извештаи од митинзите на овие два политички опоненти, квантитативно резултира со 28 минути за Ѓорѓе Иванов и 27 минути за Стево Пендаровски, а со преполовена минутажа покриени се активностите на другите двајца претседателски кандидати - Илјаз Халими – 14 минути, и Зоран Поповски – 12 минути.

ТВ Алфа (прв круг): Субјекти во вести

Политички субјект	Траење
Горче Иванов	00:28:28
Стево Пендаровски	00:27:20
Илјаз Халими	00:14:41
Зоран Поповски	00:12:37
Коалиција СДСМ и др.	00:46:02
Коалиција ВМРО ДПМНЕ и др.	01:54:03
ГРОМ – Граѓанска опција за Македонија	00:11:44
Коалиција ГРОМ	00:01:54
ДПА – Демократска партија на Албанците	00:30:20
ДУИ – Демократска унија за интеграции	00:12:51
ВМРО НП – ВМРО Народна партија	00:03:54
АПМ – Алијанса за позитивна Македонија	00:04:35
Коалиција за позитивна Македонија	00:01:59
Либерална партија	00:02:45
ПДП – Партија за демократски просперитет	00:01:07
Српска напредна странка	00:00:22
Сојуз на Титови леви сили	00:00:22
ПСД	00:00:22
НДП – Национална демократска преродба	00:00:19
Демократски сојуз	00:05:38
ПЕИ	00:00:19
Народно движење за Македонија	00:00:12
СДПМ – Социјалдемократска партија на Македонија	00:00:19
ПЕП 21	00:00:19
ППД – Политичка партија Достоинство	00:02:18
Влада на РМ	01:46:13
Органи на државната управа	00:53:40
Локална самоуправа	00:11:56
ДИК и други органи	00:30:05
Други субјекти	02:34:51
Без субјекти	00:05:00
Вкупно = 11:26:37	

Минутажата од емитуваните цитати на учесниците во изборниот процес ја отсликува уредувачката одлука информативниот интерес главно да го насочи кон - Иванов и Пендаровски, претседателските кандидати на двете најбројни коалиции, па од таа гледна точка минутажата е рамномерно поделена – за кандидатот на ВМРО ДПМНЕ и Коалицијата 13 минути, а за кандидатот на Коалицијата на СДСМ – 15 минути, додека обраќањата на Поповски, кандидатот на ГРОМ, и обраќањата на Халими, кандидатот на ДПА, се проследени со 6, односно со 7 минути.

ТВ Алфа (прв круг): Директни обраќања

Субјект	Обраќања	Траење
Ѓорче Иванов	26	00:13:36
Стево Пендаровски	27	00:15:15
Илјаз Халими	19	00:07:10
Зоран Поповски	16	00:06:41
Коалиција ВМРО ДПМНЕ	60	00:46:57
Коалиција СДСМ	19	00:11:12
ДПА	22	00:10:10
ГРОМ	10	00:03:55
ДУИ	09	00:05:18
Влада на РМ	51	00:27:09
Вкупно = 02:27:23		

Експлицитно негативен коментаторски контекст во однос на изборната кампања на Стево Пендаровски, кандидатот за претседател на опозициската Коалиција предводена од СДСМ, ТВ Алфа презентираше преку следниве прилози:

- 28 март (18:33:35 - 18:36:32) – наслов: „Превирањата во СДСМ не стивнуваат, Пендаровски оставен сам“;
- 29 март (18:34:39 - 18:38:32) – наслов: „Извори од Бихакка – расколот и револтот поради листите за пратеници е во својот зенит“ (со дополнителен коментар насловен – „Во партијата врие – Заев со посебен предизборен карван, Пендаровски оставен сам“);
- 1 април (18:36:15 до 18:39:37) – наслов: „Членството на СДСМ ги обвинува Заев и Шеќеринска за кукавичлак и двојни игри“;

Втор круг од изборната кампања (од 14 до 25 април)

Дневно-информативни емисии

Периодот на вториот изборен круг ТВ Алфа го опфати во двете свои централни информативни изданија – од 18:30 и од 22:30 часот – а вкупната

минутажа на новинарските приложи за овој дел од изборниот процес изнесуваше – 7 часа и 5 минути. Земени за квантитативна споредба, индивидуалните настапи на претседателските кандидати - Ѓорче Иванов и Стево Пендаровски, беа проследени главно преку формата на класичните новинарски извештаи, а соодносот изнесува - 15 минути и 55 секунди за Иванов, и - 9 минути и 42 секунди за Пендаровски. Погледнато, пак, споредбено на ниво на коалициите што ги кандидираа, информативното време беше дистрибуирано со очигледен дисбаланс: за ВМРО ДПМНЕ и Коалицијата – 2 часа и 20 минути, а за СДСМ и Коалицијата – 25 минути и 23 секунди.

Директните обраќања, односно политичките поенти извлечени при медиумската презентација на ставовите исказани на митинзите или при организираните средби на претседателските кандидати со гласачкото тело, ТВ Алфа ги подели на следниов начин: Иванов – 3 минути и 46 секунди, Пендаровски – 2 минути и 55 секунди.

ТВ Алфа и во вториот изборен круг негативно ја контекстуализираше кампањата на опозицискиот кандидат Стево Пендаровски, доведувајќи ја во непосредна врска со политичката платформа на СДСМ и Коалицијата, а посебно преку коментарот на ден пред изборниот молк:

- 24 април (18:41:43 – 18:43:39) - наслов: „**Пендаровски во Косово на 'баци рака' кај Хашим Тачи за албанските гласови во Македонија?**“

ПРЕДВРЕМЕНИ ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ 2014 ГОДИНА (од 5 до 25 април)

Дневно-информативни емисии

Од 5 до 25 април, ангажманот на информативната редакција на ТВ Алфа, за приложите од Предвремените парламентарни избори, еmitувани во двете централни изданија на вестите, резултираше со вкупно време од – 10 часа 48 минути и 14 секунди. Телевизијата не го почитуваше принципот на пропорционалност според бројот на потврдени кандидатски листи за пратеници. Од сите учесници во изборната кампања, најмногу информативно време привлека активностите на Коалицијата предводена од ВМРО ДПМНЕ – 3 часа 44 минути и 42 секунди, а потоа следува минутажата за редовните активности на Владата и најавите за нови странски инвестиции – 1 час 40 минути и 9 секунди. За овие активности, ТВ Алфа најчесто известуваше преку фактографските жанрови – вест и извештај, но и преку разговори и интервјуа – со претставници на раководството на ВМРО ДПМНЕ, со градоначалници од редовите на Партијата, или со министри чиј ресор е економијата.

Во однос на другите учесници во изборниот процес, повидлива медиумска присутност имаа – СДСМ и Коалицијата – 45 минути и 59 секунди; ДУИ – 19 минути и 8 секунди и ДПА – 13 минути и 9 секунди. За активностите на одредени учесници од изборниот процес, ТВ Алфа воопшто не информираше.

ТВ Алфа (парламентарни): Субјекти во вести

Политички субјект

Траење

Коалиција СДСМ и др.

00:45:59

Коалиција ВМРО ДПМНЕ и др.

03:44:42

Коалиција ГРОМ	00:08:24
ДПА – Демократска партија на Албанците	00:13:09
ДУИ – Демократска унија за интеграции	00:19:08
ВМРО НП – ВМРО Народна партија	00:02:42
Коалиција за позитивна Македонија	00:02:35
ПДП – Партија за демократски просперитет	00:00:48
Демократски сојуз	00:05:38
Влада на РМ	01:40:09
Органи на државната управа	00:32:46
Локална самоуправа	00:04:20
ДИК и други органи	00:23:57
Други субјекти	02:37:06
Без субјекти	00:03:44
Претседател на РМ	00:02:18
Собрание на РМ	00:00:49

Вкупно = 10:48:14

Анализата на резултатите од првиот круг за претседателските избори, прогнозите и експертските согледувања за истражувањата на јавното мислење, како и коментарите на медиумот - за централна тема ја имаат споредбата на изборните платформи на спротивставените коалиции – на владејачката ВМРО ДПМНЕ, и на опозициската СДСМ. Минутажата за овој тематски фокусиран, компаративен медиумски пристап, опфатена е под статистичката ставка – „други субјекти“, а изнесува – 2 часа 37 минути и 6 секунди. Во тие аналитички рамки за основната коментаторска тема, недвојбено е покажан – и визуелно и наративно - експлицитен негативен редакциски став во однос на опозициската опција. Илустративни за оваа оценка се прилозите од:

- 18 април (18:45:55 – 18:49:02) - наслов: „*Македонија бира меѓу концептите на отчетност и проекти, спроти нападите и дисквалификациите*“;
- 18 април (18:49:02 – 18:52:05) - наслов: „*Конкретни 2046 проекти против воопштени фрази за средната класа*“;
- 19 април (20:53:16 – 20:57:21) – наслов: „*Партииски програми: 387 наспроти 96 страници – конкретни проекти наспроти општи ветувања*“;
- 22 април (18:33:45 – 18:36:20) – наслов: „*ВМРО ДПМНЕ и СДСМ со различни концепти – Никола Груевски или Зоран Заев, програмата и проектите на ВМРО ДПМНЕ или нападите и навредите од СДСМ, граѓаните во недела бираат меѓу два концепта*“;
- 25 април (18:41:43 – 18:43:39) - наслов: „*Црно фаталистичко сценарио на Заев за уривање на изборите во недела*“.

Повеќе од половина од времето во вестите отстапено за промоција на изборната платформа и на програмата на ВМРО ДПМНЕ и Коалицијата, ТВ

Алфа го илустрираше со директни обраќања, односно со вкупно - 118 аудиовизуелни цитати од политичките поенти исказани пред потенцијалното гласачко тело, опфатени во време од - 2 часа 9 минути и 16 секунди. Оттаму, нагласениот информативен контраст при известувањето за активностите на другите учесници во изборната кампања, го прикажуваат и значително помалите минутажи за директното обраќање на: СДСМ и Коалицијата – 19 минути и 48 секунди; ДУИ – 7 минути и 47 секунди, ДПА – 5 минути и 52 секунди, и ГРОМ и Коалицијата – 4 минути и 9 секунди.

ТВ Алфа (парламентарни): Директни обраќања

Субјект	Обраќања	Траење
Коалиција ВМРО ДПМНЕ	118	02:09:16
Коалиција СДСМ	37	00:19:48
ДПА	11	00:05:52
Коалиција ГРОМ	8	00:04:09
ДУИ	14	00:07:47
Коалиција за позитивна Македонија	3	00:01:39
ВМРО НП	2	00:01:11
Демократски сојуз	1	00:05:38
Влада на РМ	45	00:18:30
Локална самоуправа	5	00:02:33
Органи на државната управа	20	00:16:20
Претседател на РМ	2	00:00:42
Собрание на РМ	2	00:00:34
ДИК и други органи	11	00:06:58
Други субјекти	3	00:06:24

Вкупно = 03:47:21

Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги